

**Báo cáo đệ trình bởi ông Abdelfattah Amor, Báo cáo viên đặc biệt,
theo quy định tại Nghị quyết 1998/18 của Ủy ban Nhân quyền**

BÁO CÁO VIÊN ĐẶC BIỆT VỀ TỰ DO TÔN GIÁO

E/CN.4/1999/58/Add.2

29 tháng 12 năm 1998

ỦY BAN QUYỀN CON NGƯỜI

Phiên 55

**CÁC QUYỀN DÂN SỰ VÀ CHÍNH TRỊ, BAO GỒM CÁC VẤN ĐỀ VỀ
KHOAN DUNG TÔN GIÁO**

**Báo cáo đệ trình bởi ông Abdelfattah Amor, Báo cáo viên đặc biệt, theo
quy định tại Nghị quyết 1998/18 của Ủy ban Nhân quyền**

Chuyến thăm Việt Nam

NỘI DUNG	Đoạn văn
Giới thiệu	1 - 7
I. PHÁP LUẬT TRONG LĨNH VỰC KHOAN DUNG VÀ KHÔNG PHÂN BIỆT DỰA VÀO TÔN GIÁO HAY TÍN NGƯỠNG	8 - 32
A. Các điều khoản Hiến pháp và mối quan tâm của Báo cáo viên đặc biệt	8-10
B. Các quy định pháp luật khác và mối quan tâm của Báo cáo viên đặc biệt	11-32
II. CHÍNH SÁCH TRONG LĨNH VỰC khoan dung và KHÔNG PHÂN BIỆT TRÊN CƠ SỞ TÔN GIÁO HAY TÍN NGƯỠNG	33 - 40
A. Thông tin phi chính phủ	33 - 37
B. Thông tin từ nhà chức trách Việt Nam	38 - 40
III. TÌNH HÌNH CÁC CỘNG ĐỒNG TÔN GIÁO	41 - 98
A. Cộng đồng Phật giáo	44 - 68
B. Cộng đồng Công Giáo	69 - 76
C. Cộng đồng Cao Đại	77 - 83
D. Cộng đồng Hòa Hảo	84 - 87
E. Cộng đồng Tin Lành	88 - 94
F. Cộng đồng Hồi giáo	95 - 98
IV. CÁC KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	99 - 123

Giới thiệu

1. Theo đề nghị của mình và theo lời mời của Chính phủ Việt Nam, Báo cáo viên đặc biệt đã đến thăm Việt Nam từ ngày 19 đến ngày 28 tháng 10 năm 1998 nhằm thực hiện nhiệm vụ của mình (Nghị quyết 1998/18 của Ủy ban Nhân quyền). Trong chuyến thăm, Báo cáo viên đặc biệt đã đến Hà Nội (ngày 19 - 21 và 28 tháng 10), Thành phố Hồ Chí Minh (ngày 24 - 27 tháng 10) và Tây Ninh (ngày 27 tháng 10).

2. Ông đã có cơ hội phỏng vấn nhiều quan chức khác nhau (Thứ trưởng Bộ Ngoại giao, Thứ trưởng Bộ Công an, Thứ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, Trưởng Ban tôn giáo Chính phủ, Bộ Tư pháp, Viện Nghiên cứu Tôn giáo) và đại diện của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Giáo Hội Công Giáo và Hội đồng trị

**Bản dịch không chính thức của Khoa Luật dùng cho mục đích học
tập nghiên cứu**

Báo cáo đệ trình bởi ông Abdelfattah Amor, Báo cáo viên đặc biệt, theo quy định tại Nghị quyết 1998/18 của Ủy ban Nhân quyền

sự của Tòa Thánh Cao Đài. Việc đến thăm những nơi thờ tự và các cơ sở đào tạo tôn giáo đã bổ sung cho các cuộc họp này.

3. Báo cáo viên đặc biệt lấy làm tiếc rằng ông đã không được chấp thuận để có cuộc hội đàm với các nhà lãnh đạo chính trị nhất định và với các đại diện của các cộng đồng Hòa Hảo, Hindu, Nho giáo và Đạo giáo.

4. Một số trở ngại lớn và nghiêm trọng gặp phải liên quan đến các cuộc phỏng vấn riêng tư và việc đi lại. Báo cáo viên đặc biệt đã không được tạo điều kiện bởi các cơ quan chức năng Việt Nam để có thể đến Đà Nẵng và thôn Nghĩa tỉnh Quảng Ngãi; do đó, ông đã không thể gặp gỡ Thượng Phụ của Giáo hội Phật giáo Thống nhất Việt Nam (EBUV), Hòa thượng Thích Huyền Quang. Ông cũng đã bị ngăn chặn - thể chất - bởi một vài cá nhân mặc thường phục, tự xưng là đại diện cho chính quyền địa phương, nhưng từ chối nêu rõ danh tính, để gặp Hòa thượng Thích Quảng Độ, Thích Tuệ Sỹ, Thích Trí Siêu, các thành viên của EBUV gần đây được trả tự do trong khuôn khổ đặc xá do chính quyền Việt Nam tuyên bố. Thông tin nhận được sau đó về sự kiện này được nêu dưới đây. Cuộc họp riêng tư khác nhau đã được bố trí với các thành viên của các cộng đồng Cao Đài, Hòa Hảo và Khmer Krom đã không thể diễn ra vì các lý do cần được làm rõ thêm và liên quan đến thông tin nhận được sau đó sẽ được nêu dưới đây.

5. Theo yêu cầu của mình, Báo cáo viên đặc biệt đã có thể tiếp cận trại cải tạo số Z30A, Xuân Lộc, tỉnh Đồng Nai, trao đổi với ba thành viên của EBUV, Hòa thượng Thích Không Tánh, Thích Nhật Ban, Thích Thiện Minh. Khi đến nơi, Báo cáo viên đặc biệt đã được thông báo về việc trả tự do, ngay ngày hôm trước, Thích Nhật Ban, trong khuôn khổ của một biện pháp ân xá lần thứ hai được quyết định bởi cơ quan chức năng Việt Nam. Thông tin liên quan đến hiện trạng của ông, nhận được sau chuyến thăm, được nêu ra dưới đây. Các cuộc phỏng vấn riêng với Hòa thượng Thích Không Tánh và Thích Thiện Minh có thể diễn ra phù hợp với quy tắc của Liên hợp quốc chỉ sau cuộc thảo luận dài tại chỗ với chỉ huy trại. Tuy nhiên, các cuộc phỏng vấn bị cản trở bởi Báo cáo viên đặc biệt, vì chỉ huy trại liên tục đi vào và cuối cùng ở lại trong phòng, do đó phá đi tính chất riêng tư của cuộc phỏng vấn. Hơn nữa, chỉ huy trại cho biết, sau khi kiểm tra, một thành viên của EBUV - Thích Huệ Đăng và ba người Công giáo - John Bosco Phạm Minh Trí, Bernard Nguyễn Huân và Michael Nguyễn Văn Tình, không ở trong trại của mình, trong khi một số nguồn thông tin đáng tin cậy đã xác nhận sự hiện diện của họ ở đó (xem đoạn 76 dưới đây). Các đại diện của Bộ Ngoại giao, mặc dù được yêu cầu bởi Báo cáo viên đặc biệt, đã không trao một danh sách các tù nhân tôn giáo được trả tự do, nói rằng các cơ quan có thẩm quyền đã không cung cấp thông tin cho Bộ. Báo cáo viên đặc biệt đã có thể tổ chức một cuộc phỏng vấn riêng, ở thành phố Hồ Chí Minh, với một lãnh đạo tôn giáo Tin Lành, Mục sư Paul Ái. Qua đó, Báo cáo viên nhận ra rằng các hoàn cảnh và điều kiện của chuyến thăm của ông đã giới hạn số lượng thông tin có thể thu thập và bao gồm trong báo cáo này.

Bản dịch không chính thức của Khoa Luật dùng cho mục đích học tập nghiên cứu

**Báo cáo đệ trình bởi ông Abdelfattah Amor, Báo cáo viên đặc biệt,
theo quy định tại Nghị quyết 1998/18 của Ủy ban Nhân quyền**

6. Báo cáo viên đặc biệt muốn bổ sung thêm rằng, trước chuyến thăm của mình, ông đã hoan nghênh các biện pháp đặc xá tích cực vì chúng hình thành một phần của một chính sách đối thoại và phát triển mà dự báo kết quả tốt cho chuyến thăm của ông. Trong khi cảm ơn Chính phủ Việt Nam về lời mời, Báo cáo viên đặc biệt muốn nhắc lại sự cần thiết phải tôn trọng các quy tắc và đảm bảo liên quan đến nhiệm vụ của mình, đặc biệt là quyền tự do đi lại và tự do gặp gỡ bất kỳ người nào có khả năng cung cấp các thông tin có liên quan, mà không bị bất kỳ hạn chế hoặc hậu quả tiêu cực nào.

7. Báo cáo viên đặc biệt đã tập trung sự chú ý của mình về pháp luật và chính sách trong lĩnh vực khoan dung và không phân biệt đối xử dựa trên tôn giáo, tín ngưỡng và về tình hình của các cộng đồng tôn giáo.

I. PHÁP LUẬT TRONG LĨNH VỰC KHOAN DUNG VÀ KHÔNG PHÂN BIỆT THEO VỀ TÔN GIÁO HAY TÍN NGƯỠNG

A. Các điều khoản Hiến pháp và mối quan tâm của Báo cáo viên đặc biệt

8. Tự do tôn giáo hay tín ngưỡng được bảo đảm bởi Điều 70 của Hiến pháp ngày 15 tháng 4 năm 1992 trong các điều khoản sau đây:

“Công dân có quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, theo hoặc không theo bất kỳ tôn giáo nào. Các tôn giáo đều bình đẳng trước pháp luật. Những nơi thờ tự của các tín ngưỡng, tôn giáo khác nhau được bảo vệ bởi pháp luật.”

Tuy nhiên, cùng điều 70 cũng quy định như sau:

“Không ai được xâm phạm tự do tín ngưỡng, tôn giáo, hoặc lợi dụng nó để làm trái pháp luật hoặc chính sách của Nhà nước.”

9. Báo cáo viên đặc biệt có một số thắc mắc về điều khoản này, nó thiết lập nguyên tắc ưu tiên trong chính sách của Nhà nước, một khái niệm mơ hồ và mở rộng có khả năng hạn chế tự do và biểu đạt tôn giáo.

....

**Báo cáo đệ trình bởi ông Abdelfattah Amor, Báo cáo viên đặc biệt,
theo quy định tại Nghị quyết 1998/18 của Ủy ban Nhân quyền**

**Bản dịch không chính thức của Khoa Luật dùng cho mục đích học
tập nghiên cứu**